

значення. Епоха Постмодернізму, позначена відчутним потягом до розхитування усталених жанрових меж, ігрового переосмислення канонів, провокує появу нових оригінальних моделей, таких як біографія-притча (Дж. Барнс «Папуга Флобера»), роман-пошук (П. Акройд «Лондон. Біографія»), романізована біографія (І. Стоун «Моряк у сідлі»).

Сучасна біографія як жанр є результатом реконструкції декількох дослідників, які дотримуються різних поглядів. Біографічний текст сьогодні поліжанровий. Можливо, навіть трансформується саме поняття авторства біографічного тексту. Він не стає, зрозуміло, позаавторським, скоріше, подібний стан можна визначити як поліавторство»

Жанр біографії пройшов значну еволюцію в своєму розвитку. Багато європейських та українських вчених досліджували проблему вивчення біографії. Тому, вона – не лише літопис життя конкретної особи, це портрет епохи, своєрідний концепт, який дає усвідомлення сутнісної характеристики певного історичного періоду, його культури. Жанрова модель біографії – надзвичайно складний і різноплановий художній феномен, що постійно еволюціонує і розширює власний арсенал творчих новацій. Сучасний біографічний дискурс оперує доволі різноманітним аналітичним інструментарієм для художнього осмислення життєвого шляху історичної особи в усій складності її духовної природи і соціальної ролі. Вивчення цієї жанрової моделі сьогодні, безперечно, постає цікавим і перспективним дослідницьким вектором.

УДК 373.2.015.31:51

Н.М.РУСИН
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИМІРЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Відображення величини як просторового ознаки предмета пов'язане з сприйняттям – найважливішим сенсорним процесом, який спрямований на впізнання, обстеження об'єкта, розкриття його особливостей. У цьому беруть участь різні аналізатори: зоровий і нюховий, руховий, який відіграє провідну роль в їх взаємній роботі, забезпечуючи адекватне сприйняття розміру. Сприйняття величини, як і інших властивостей предметів, відбувається шляхом встановлення складних систем всередині аналізаторів і міжаналізаторних зв'язків. Дитина вчиться дивитися і бачити, механізм сприйняття величини у неї складається поступово. Для утворення самих елементарних знань про величину необхідні конкретні уявлення про предмети і явища навколишнього світу. Такий чуттєвий досвід сприйняття і оцінки розміру починає виникати в результаті вражень від різних іграшок і предметів, з якими діє малюк. Багаторазове сприйняття об'єктів на різній відстані і в різному становищі сприяє розвитку з віком константності сприйняття.

Пізнання величини здійснюється, з одного боку, на сенсорній основі, а з іншого – опосередковується мисленням і мовою. Адекватне сприйняття

величини залежить від досвіду практичного оперування предметами, розвитку окоміру, включення в процес сприйняття слів, участі розумових процесів: порівняння, аналізу, синтезу, узагальнення. Уміння виділити величину як властивість предмета і дати їй відповідну назву необхідно не тільки для пізнання кожного предмету окремо, але і для розуміння відносин між ними. Це робить істотний вплив на появу у дітей повних знань про навколишню дійсність. Формування у дошкільників уявлень про величину створює чуттєву основу для оволодіння в подальшому величиною як математичним поняттям. Цій же меті служить і засвоєння елементарних способів вимірювальної діяльності, вплив якої на загальний розумовий і математичний розвиток дитини-дошкільника багатогранно. У своїх дослідженнях А.А.Столяр показав, що з сприйняття предметів і явищ навколишнього світу починається пізнання [3, с.113]. Всі інші форми пізнання - запам'ятовування, мислення, уява - будуються на основі образів сприйняття, є результатом їх переробки. Тому нормальний розумовий розвиток неможливий без опори на повноцінне сприйняття. Аналітичне сприйняття пов'язано не з виділенням і об'єднанням частин складного цілого, а з виділенням різних вимірів величини предмета - довжини, ширини, висоти, маси, об'єму. При цьому не можна забувати, що вимірювання предмета носять відносний характер: їх визначення залежить від його положення в просторі.

В творах багатьох дослідників (Л. А. Венгер, Є. В. Проскура, Р.Л. Березіна, А.В.Белошистої та інші), тільки вибір на основі порівняння забезпечує диференціювання різних параметрів [1, с.252]

Як зазначали К.Й. Щербакова, Л.І.Зайцева [2, с.59,], молодші дошкільнята міцно закріплюють ознаки величини за тим конкретним предметом, який їм добре знайомий. Вони насилу оволодівають відносністю оцінки величини. Діти досить часто в своїх іграх ігнорують ознаки величини: намагаються укласти велику ляльку в маленьке ліжко, посадити великого ведмедика на маленький стілець, тобто орієнтуються тільки на загальний обсяг предмета, не виділяючи його висоту, ширину, довжину. Найчастіше діти характеризують предмети, з якої-небудь однієї протяжності, найбільш яскраво вираженої, ніж інші, а оскільки довжина, як правило, є переважаючою у більшості предметів, то і виділення довжини найлегше вдається дитині - дошкільнику. Значно більше помилок роблять діти при показі ширини. Найбільш успішно дітьми визначається в предметах конкретні вимірювання при безпосередньому порівнянні двох або більше предметів. Діти старшого дошкільного віку знають, що для визначення довжини, ширини, висоти предмета його треба виміряти і називають, за допомогою яких предметів це можна зробити: лінійкою, метром, сантиметром [4]. Виходячи з особливостей дитячих уявлень, як просторовому ознаці предмета, дітей вчать виділяти дану ознаку поряд з іншими, користуючись спеціальними прийомами обстеження: прикладанням і накладанням. На цій основі діти при порівнянні декількох предметів вчаться користуватися одним з них як зразком. Практичні прийоми прикладання і накладання застосовуються для складання упорядкованого ряду. Потім діти вчаться створювати його за правилом. Маючи в своєму розпорядженні

предмети в зростаючому або спадаючому порядку по довжині, ширині, висоті та іншими ознаками. Усвідомлення величини предметів позитивно впливає на розумовий розвиток дитини, оскільки пов'язане з розвитком здібностей ототожнення, розпізнання, порівняння, узагальнення.

За допомогою вимірювання діти знайомляться і з змінюваністю маси. Навчання в старшій групі сприяє формуванню у дітей умінь сприймати масу і встановлювати співвідношення предметів по ній, розвиває у дошкільників навички вимірювання. Діти в практичній діяльності найчастіше мають справу з вимірюванням протяжності (довжин) і в школі вимір відрізків передують вимірюванню інших об'єктів, тому в дошкільному віці слід віддати перевагу «лінійному» виміру. У старшому дошкільному віці навчання вимірюванню підпорядковане завданню формування більш точного сприйняття величини порівнюваних предметів за допомогою умовної мірки. Одним з таких вимірювань є «лінійне» вимір, коли діти за допомогою смужок паперу, паличок, мотузок, кроків і інших умовних мірок вчаться вимірювати довжину, ширину, висоту різних предметів. Для введення вимірювання умовними мірками слід навчити виділяти в предметах певні ознаки (довжину, висоту, ширину), узгоджувати об'єкт за цими ознаками, визначаючи їх рівність чи нерівність. Отже, цій роботі має передувати формування уявлень про величину як властивість предметів. Педагог заздалегідь продумує і відбирає предмети, які будуть використовуватися в процесі навчання вимірюванню. Для вимірювання та мірки можуть спеціально виготовлятися дорослим (смужки паперу, палички, тасьма, деталі будівельного матеріалу і т.д.). Широко застосовуються природні мірки: крок, розставлені в сторони руки і т.д. Об'єкти для вимірювання дитина може знаходити сам в навколишній обстановці: довжина, ширина, висота стола, стільця, шафи. Слід поступово розширювати коло предметів, що втягуються в процес вимірювання. Навчившись вимірювати, вони зможуть свої вміння застосовувати в різних справах.

Література

1. Белошистая А.В. Формирование и развитие математических способностей дошкольников. Курс лекций / А.В. Белошистая. – М. : Знание , 2003 – 400 с.
2. Зайцева Л.І. Формування математичної компетентності старших дошкільників. Методичний посібник. Для вихователів дошкільних навчальних закладів, студентів вищих навчальних закладів зі спеціальності «Дошкільне виховання») / Л.І. Зайцева. – Х. : Веста: Видавництво «Ранок», 2008. – 160 с.
3. Формирование элементарных математических представлений у дошкольников / под ред. А. А. Столяра. – М. : Просвещение, 1988. – 152 с.
4. Щербакова К.Й. Методика формування елементів математики у дошкільників / К.Й. Щербакова. – К. : Вид-во Європейського університету, 2011. – 262 с.



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>